

The purpose of this apparatus is to show all variation within **Family 35**, as identified by a complete collation of the following thirty-seven representative MSS—18, 35, 201, 204, 328, 386, 394, 444, 604, 757, 824, 928, 986, 1072, 1075, 1100, 1248, 1249, 1503, 1548, 1637, 1725, 1732, 1761, 1768, 1855, 1864, 1865, 1876, 1892, 1897, 2080, 2352, 2466, 2554, 2587 and 2723. The first reading is that of the family and represents the vote of all the collated MSS (listed above) that are not identified as having a variant. It goes without saying that the base text is that of the family archetype, empirically determined. 18, 444, 1732, 1864, 2554 and 2723 have no variants.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ¹

[Salutation]

1.1 Παυλος, αποστολος Ιησου Χριστου δια θεληματος Θεου, και Τιμοθεος ὁ αδελφος, 2 τοις εν Κολοσσαις² ἀγιοις και πιστοις αδελφοις εν Χριστω: χαρις ὑμιν³ και ειρηνη απο Θεου Πατρος ἡμων και Κυριου Ιησου Χριστου.

[Building rapport]

3 Ευχαριστουμεν τω Θεω και Πατρι του Κυριου ἡμων Ιησου Χριστου παντοτε περι ὑμων προσευχομενοι 4 (ακουσαντες την πιστιν ὑμων εν Χριστω Ιησου και την αγαπην την⁴ εις παντας τους ἀγιους), 5 δια την ελπιδα την αποκειμενην ὑμιν εν τοις ουρανοις, ἦν προηκουσατε εν τω λογω της αληθειας 6 (του ευαγγελιου του παροντος εις ὑμας καθως και εν παντι τω κοσμω, και εστιν καρποφορουμενον και αυξανομενον⁵ καθως και εν ὑμιν, αφ' ἡς ἡμερας ηκουσατε και επεγνωτε την χαριν του Θεου εν αληθεια), 7 καθως και εμαθετε απο Επαφρα, του αγαπητου συνδουλου ἡμων, ὃς εστιν πιστος ὑπερ ὑμων διακονος του Χριστου, 8 ὁ και δηλωσας ὑμιν την ὑμων αγαπην εν πνευματι.

[Christ preeminent] [Walk worthily of the Lord]

1.9 Δια τουτο και ἡμεις, αφ' ἡς ἡμερας ηκουσαμεν, ου πανομεθα ὑπερ ὑμων προσευχομενοι και αιτουμενοι ἵνα πληρωθητε την επιγνωσιν του θεληματος αυτου εν παση σοφια και συνεσει πνευματικη, 10 περιπατησαι ὑμας αξιως του Κυριου εις πασαν αρεσκειαν, εν παντι εργω αγαθω καρποφορουντες και αυξανομενοι εις την επιγνωσιν του Θεου· 11 εν παση δυναμει δυναμουμενοι κατα το κρατος της δοξης αυτου, εις πασαν ὑπομονην και μακροθυμιαν.

12 μετα χαρας ευχαριστουντες τω⁶ Πατρι τω ἱκανωσαντι ἡμας εις την μεριδα του κληρου των ἀγιων εν τω φωτι· 13 ὃς⁷ ερρυσατο ἡμας εκ της εξουσιας του σκοτους και μετεστησεν εις την βασιλειαν του Υιου της αγαπης αυτου, 14 εν ὦ εχομεν την απολυτρωσιν δια του αίματος αυτου, την αφεσιν των ἀμαρτιων.

[The supremacy of Christ described]

15 ὃς εστιν εικων του Θεου του αορατου, πρωτοτοκος πασης κτισεως, 16 ὅτι εν αυτω εκτισθη τα παντα—τα εν τοις ουρανοις και τα επι της γης, τα ὄρατα και τα αορατα, ειτε θρονοι ειτε κυριοτητες ειτε αρχαι ειτε εξουσιαι—τα παντα δι' αυτου και εις αυτον εκτισται· 17 και αυτος εστιν προ παντων, και τα παντα εν αυτω συνεστηκεν. 18 Και, αυτος εστιν ἡ κεφαλη του σωματος, της εκκλησιας·

ὅς εστιν αρχη,⁸ πρωτοτοκος εκ των νεκρων, ἵνα γενηται εν πασιν αυτος πρωτευων, 19 ὅτι εν αυτω ευδοκησεν παν το πληρωμα κατοικησαι 20 και δι' αυτου αποκαταλαξαι τα παντα εις αυτον, ειρηνοποιησας δια του αιματος του σταυρου αυτου—δι' αυτου, ειτε τα επι της γης ειτε τα επι⁹ τοις ουρανοις.

[The truth applied]

21 Και ὑμας (ποτε οιτας απηλλοτριωμενους και εχθρους τη διαινοια εν τοις εργοις τοις ποιηροις) 22 νυνι δε αποκατηλλαξεν εν τω σωματι της σαρκος αυτου δια του θανατου αυτου,

¹ Both the Text and the apparatus are the responsibility of Wilbur N. Pickering, ThM PhD, ©.

² κολοσσαις || κολασσαις [40%] 149,201,328,394,604,757,986,1075,1249,1548,1855,1864,2352,2587

³ ὑμιν || --- 386

⁴ την || ην εχετε (11.4%) 2080

⁵ και αυξανομενον 35c || --- (52%) 35

⁶ τω || 1 θεω και [30%] 1768,1892^m

⁷ ος || 1 και 1897

⁸ αρχη || απαρχη 1249

⁹ επι || εν [50%] 1892^c

παραστησαι ὑμας¹ ἀγιους και αμωμους και ανεγκλητους κατενωπιον αυτου—23 ει γε επιμενετε τη πιστει τεθμελιωμενοι και ἔδραιοι, και μη μετακινουμενοι απο της ελπιδος του ευαγγελιου, οὐ ηκουσατε του κηρυχθεντος εν πασῃ τη κτισει τη ὑπο τον ουρανον, οὐ εγενομην εγω, Παυλος, διακονος.

[What Paul does and why he does it]

[Present everyone perfect in Christ]

1.24 Νυν χαιρω εν τοις παθημασιν μου ὑπερ ὑμων και ανταναπληρω τα ὑστερηματα των θλιψεων του Χριστου εν τη σαρκι μου, ὑπερ του σωματος αυτου, ὃ εστιν ἡ εκκλησια, 25 ἵς εγενομην εγω διακονος κατα την οικονομιαν του Θεου² την δοθεισαν μοι εις ὑμας, πληρωσαι τον λογον του Θεου, 26 το μυστηριον το αποκεκρυμμενον απο των αιωνων και απο των γενεων, νυνι δε εφανερωθη τοις ἀγιοις αυτου· 27 οἵς ηθελησεν ὁ Θεος γνωρισαι τίς ὁ πλουτος της δοξης του μυστηριου τουτου εν τοις εθνεσιν, ὃς εστιν Χριστος εν ὑμιν, ἡ ελπις της δοξης· 28 ὃν ἡμεις καταγγελλομεν, νουθετουντες παντα αινθρωπον και διδασκοντες παντα αινθρωπον³ εν πασῃ σοφια, ινα παραστησωμεν παντα αινθρωπον τελειον εν Χριστω·⁴ 29 εις ὁ και κοπιω, αγωνιζομενος⁵ κατα την ενεργειαν αυτου την ενεργουμενην εν εμοι εν δυναμει.

[A wealth of confident understanding]

2.1 Θελω γαρ ὑμας ειδεναι ἡλικον⁶ αγωνα εχω περι ὑμων και των εν Λαοδικεια, και ὅσοι ουχ ἔωρακασιν το προσωπον μου εν σαρκι, 2 ίνα παρακληθωσιν αἱ καρδιαι αυτων, συμβιβασθεντων εν αγαπη και εις παντα πλουτον της πληροφοριας της συνεσεως, εις επιγνωσιν του μυστηριου του Θεου και Πατρος και του Χριστου, 3 εν ὥ εισιν παντες οἱ θησαυροι της σοφιας και της γνωσεως αποκρυφοι.

4 Τουτο δε λεγω ίνα μη τις ὑμας⁷ παραλογιζηται εν πιθανολογια. 5 Ει γαρ και τη σαρκι απειμι, αλλα τω πνευματι συν ὑμιν ειμι, χαιρων και βλεπων⁸ ὑμων την ταξιν και το στερεωμα της εις Χριστον πιστεως ὑμων.

[Christian responsibility]

2.6 Ὡς ουν παρελαβετε τον Χριστον, Ιησουν τον Κυριον, εν αυτω περιπατειτε, 7 ερριζωμενοι και εποικοδομουμενοι εν αυτω και βεβαιουμενοι⁹ εν τη πιστει, καθως εδιδαχθητε, περισσευοντες εν αυτη¹⁰ εν ευχαριστια.

[Christ VS 'the world']

8 Βλεπετε μη τις ὑμας εσται ὁ συλαγωγων¹¹ δια της φιλοσοφιας και κενης απατης, κατα την παραδοσιν των αινθρωπων, κατα τα στοιχεια του κοσμου και ου κατα Χριστον. 9 Ὁτι ει αυτω κατοικει παν το Πληρωμα της Θεοτητος σωματικως, 10 και εστε εν αυτω πεπληρωμενοι ὃς εστιν ἡ κεφαλη πασης αρχης και εξουσιας· 11 εν ὥ και περιετμηθητε, περιτομη αχειροποιητω, εν τη απεκδυσει του σωματος των ἀμαρτιων της σαρκος, εν τη περιτομη του Χριστου, 12 συνταφεντες αυτω εν τω βαπτισματι· εν ὥ και συνηγερθητε δια της πιστεως της ενεργειας του Θεου του εγειραντος αυτον εκ των¹² νεκρων.

13 Και ὑμας,¹³ νεκρους οντας τοις παραπτωμασιν και τη ακροβυστια της σαρκος ὑμων— συνεζωποιησει ὑμας συν αυτω· χαρισαμενος ὑμιν παντα τα παραπτωματα· 14 εξαλειψας το καθ' ὑμων χειρογραφον (τοις δογμασιν) ὁ ἦν ὑπεναντιον ὑμιν, και αυτο ηρκεν¹⁴ εκ του μεσου, προσηλωσας αυτο τω σταυρω· 15 απεκδυσαμενος τας αρχας και τας εξουσιας, εδειγματισει εν παρρησια, θριαμβευσας αυτους εν αυτω.

¹ υμας || ημας 1892

² του Θεου || --- 1637

³ και διδασκοντες παντα αινθρωπον 757^c || --- 757,1865 (obvious homoioteleuton)

⁴ χριστον || 1 ιησου [60%] 1892^c,2080

⁵ αγωνιζομενος || αγονιζομενος 394

⁶ ἡλικον || ἡλικον 1855

⁷ υμας || ημας 1876

⁸ βλεπων || βλεπω 757

⁹ βεβαιουμενοι || βεβαιουμεν 1248^v

¹⁰ αυτη || αυτω [1%] 1248

¹¹ συλαγωγων || συλαγαγων 1249 || συλλαγωγων 2352

¹² των 35^c,1072^c || --- [30%] 35,1072,1768

¹³ υμας 1637^c || ημας 1637 (hard to decipher, but looks like an υ written over an η)

¹⁴ ηρκεν 1876^c || ηρεν [40%] 149,201,328,394,928^c,986,1072^c,1249,1768,1876,1892^c

[Don't be disqualified!]

16 Μη ουν τις ὑμας¹ κρινετω εν βρωσει ἡ² εν ποσει, ἡ εν μερει ἔορτης ἡ νουμηνιας ἡ σαββατων, 17 ἢ εστιν σκια των μελλοντων, το δε σωμα Χριστου. 18 Μηδεις ὑμας καταβραβευετω,³ θελων εν ταπεινοφροσυνη και θρησκεια των αγγελων, ἢ μη ἐωρακεν εμβατευων, εικη φυσιουμενος ὑπο του νοος της σαρκος αυτου, 19 και ου κρατων την κεφαλην, εξ οὑ παν το σωμα, δια των ἀφων⁴ και συνδεσμων επιχορηγουμενον και συμβιβαζομενον, αυξει την αυξησιν του Θεου.

20 Ει ουν απεθανετε συν Χριστω απο των στοιχειων του κοσμου, τί, ὡς ζωντες εν κοσμω, δογματιζεσθε 21—"Μη ἀψη, μηδε⁵ γευση, μηδε θιγης!"—22 (ἢ εστιν παντα εις φθοραν τη αποχρησει) κατα τα ενταλματα και διδασκαλιας των ανθρωπων? 23 Ἀτινα εστιν λογον μεν εχοντα σοφιας εν εθελοθρησκεια⁶ και ταπεινοφροσυνη και αφειδια σωματος, ουκ εν τιμη τινι προς πλησμοιην της σαρκος.

[Things above VS things below]

3.1 Ει ουν συνηγερθητε τω Χριστω, τα ανω ζητειτε, οὑ ὁ Χριστος εστιν, εν δεξια του Θεου καθημενος· 2 τα ανω φρουνειτε, μη τα επι της⁷ γης, 3 απεθανετε γαρ και ἡ ζωη ὑμων κεκρυπται συν τω Χριστω εν τω Θεω. 4 Ὁταν⁸ ὁ Χριστος φανερωθη, ἡ ζωη ὑμων,⁹ τοτε και ὑμεις συν αυτω¹⁰ φανερωθησεσθε εν δοξη.

5 Νεκρωσατε ουν τα μελη ὑμων τα επι της γης: πορνειαν, ακαθαρσιαν, παθος, επιθυμιαν κακην, και την πλεονεξιαν ἡτις εστιν ειδωλολατρια.¹¹ 6 δι' ἢ ερχεται ἡ οργη του Θεου επι τους υἱους της απειθειας, 7 εν οῖς και ὑμεις¹² περιεπατησατε ποτε ὅτε εζητε εν αυτοις. 8 Νυνι δε αποθεσθε και ὑμεις τα παντα—οργην, θυμον, κακιαν, βλασφημιαν, αισχρολογιαν—εκ του στοματος ὑμων. 9 Μη ψευδεσθε εις αλληλους, απεκδυσαμενοι¹³ τον παλαιον ανθρωπον συν ταις πραξεις αυτου 10 και ενδυσαμενοι τον νεον, τον ανακαινουμενον εις επιγνωσιν κατ' εικονια του κτισαντος αυτου, 11 ὅπου ουκ εινι Ἑλλην και Ιουδαιος, περιτομη και ακροβυστια, βαρβαρος, Σκυθης, δουλος, ελευθερος· αλλα τα παντα και¹⁴ εν πασιν Χριστος.

[Relationships among believers]

12 Ενδυσασθε ουν, ὡς εκλεκτοι του Θεου, ἀγιοι και ηγαπημενοι, σπλαγχνα οικτιρμου,¹⁵ χρηστοτητα, ταπεινοφροσυνην, πραοτητα, μακροθυμιαν. 13 ανεχομενοι αλληλων και χαριζομενοι ἔαυτοις,¹⁶ εαν τις προς τινα εχη¹⁷ μομφην—καθως και ὁ Χριστος εχαρισατο ὑμιν, ούτως και ὑμεις: 14 επι πασιν δε τουτοις την αγαπην, ἡτις εστιν συνδεσμος της τελειοτητος.

15 Και ἡ ειρηνη του Θεου βραβευετω εν ταις καρδιαις ὑμων, εις ἦν και εκληθητε εν ἐνι σωματι.¹⁸ και ευχαριστοι γινεσθε.

16 Ὁ λογος του Χριστου ενοικειτω εν ὑμιν πλουσιως εν παση σοφια και διδασκοντες και νουθετουντες ἔαυτους, ψαλμοις και ὑμνοις και ωδαις πνευματικαις εν χαριτι αδοντες εν τη καρδια ὑμων τω Κυριω.

17 Και παν ὅ τι¹⁹ αν ποιητε εν λογω ἡ εν²⁰ εργω, παντα εν ονοματι²¹ Κυριου Ιησου, ευχαριστουντες τω Θεω και Πατρι δι' αυτου.

¹ υμας || ημας 328,394,604,928,1249,1855

² η || και [2%] 1855

³ καταβραβευετω 394c || καταβρευετω 2587 || καταβραβεβετω 824 || καταβραβετω 394

⁴ ἀφων || ἀφων [25%] 1248,1725,1732,1876,2352

⁵ μηδε || μητε 1248

⁶ εθελοθρησκεια || εθελοθρησκια [10%] 1248,1503

⁷ της || --- 1768

⁸ οταν || 1 δε 1761

⁹ ημων || υμων [10%] 386,1072

¹⁰ συν αυτω 2466c || --- 2466

¹¹ ειδωλολατρια || ειδωλολατρεια [45%] 1768

¹² υμεις 1876c² || ημεις 1876

¹³ απεκδυσαμενοι || απεκδυσα 394 (at end of line)

¹⁴ και || --- 1248

¹⁵ οικτιρμου || οικτιρμων [20%] 386,1761

¹⁶ εαυτοις || αυτοις 394

¹⁷ εχη || εχει [10%] 1876

¹⁸ σωματι || σωματοι 394

¹⁹ ὁ τι || ὅτι [20%] 201,1548

²⁰ εν 1725c,1768c || --- [10%] 1725,1768,1897

²¹ ονοματι 35c || 1 του [10%] 35

[Household relationships]

18 Αἱ γυναικεῖς, ὑποτασσεσθε τοῖς ἴδιοις ανδρασιν, ὡς αινηκεν εν Κυριῳ.
 19 Οἱ αὐτέρες, αγαπατε ταῖς γυναικαῖς καὶ μη πικραῖνεσθε προς αυτὰς.
 20 Τα τεκνα, ὑπακουετε τοῖς γονευσιν κατα παντα, τουτο γαρ εστιν ευαρεστον εν¹ Κυριῳ.
 21 Οἱ πατερες, μη ερεθίζετε τα τεκνα ὑμων, ἵνα μη αθυμωσιν.
 22 Οἱ δουλοι, ὑπακουετε κατα παντα τοις κατα σαρκα κυριοις, μη εν οφθαλμοδουλιαις² ὡς αινθρωπαρεσκοι, αλλ' εν ἀπλοτητι καρδιας, φοβουμενοι τον Θεον. 23 Και παν ὅ τι εαν³ ποιητε, εκ ψυχης εργαζεσθε, ὡς τω Κυριω και ουκ αινθρωποις, 24 ειδοτες ὅτι απο Κυριου ληψεσθε την αινταποδοσιν της κληρονομιας· τω γαρ Κυριω Χριστω δουλευετε. 25 (Ο δε αδικων κομιειται ὁ ηδικησεν, και ουκ εστιν προσωποληψια.)

4.1 Οἱ κυριοι, το δικαιον και την ισοτητα τοις δουλοις παρεχεσθε,⁴ ειδοτες ὅτι και ὑμεις εχετε Κυριον εν ουρανοις.

[Redeem the time]

2 Τη προσευχη προσκαρτερειτε, γρηγορουντες εν αυτη εν ευχαριστια, 3 προσευχομενοι ἀμα και περι ὑμων, ἵνα ὁ Θεος αινοιξῃ ὑμιν⁵ θυραν του λογου, λαλησαι το μυστηριον του Χριστου (δι' ὃ και δεδεμαι), 4 ἵνα φαινερωσω αυτο, ὡς δει με λαλησαι. 5 Εν σοφια περιπατειτε προς τους εξω, τον καιρον εξαγοραζομενοι. 6 Ο λογος ὑμων παντοτε εν χαριτι, ἀλατι⁶ ηρτυμενος, ειδεναι πως δει ὑμας⁷ ἐνι έκαστω αποκρινεσθαι.⁸

[Concluding remarks]

4.7 Τα κατ' εμε παντα γνωρισει ὑμιν Τυχικος, ὁ αγαπητος αδελφος και πιστος διακονος και συνδουλος εν Κυριῳ, 8 ὃν επεμψα προς ὑμας εις αυτο τουτο, ἵνα γνω τα περι ὑμων και παρακαλεση τας καρδιας ὑμων, 9 συν Οιησιμω, τω πιστω και αγαπητω αδελφω, ὃς εστιν εξ ὑμων. παντα ὑμιν⁹ γνωριουσιν τα ὄδε.¹⁰

10 Ασπαζεται ὑμας Αρισταρχος, ὁ συναιχμαλωτος μου, και Μαρκος ὁ αινεψιος Βαρναβα (περι οὑ ελαβετε εντολας· εαν ελθη προς ὑμας δεξασθε αυτον), 11 και Ιησους ὁ λεγομενος Ιουστος, οι οντες εκ περιτομης ούτοι μονοι συνεργοι εις την βασιλειαν του Θεου· οίτινες εγενηθησαν μοι παρηγορια.

12 Ασπαζεται ὑμας Επαφρας, ὁ εξ ὑμων, δουλος Χριστου, παντοτε αγωνιζομενος ὑπερ ὑμων εν ταις προσευχαις, ἵνα στητε τελειοι και πεπληρωμενοι εν παντι θεληματι του Θεου.

13 Μαρτυρω γαρ αυτω ὅτι εχει ζηλον πολυν ὑπερ ὑμων, και των εν Λαοδικεια και των εν Ιεραπολει.

14 Ασπαζεται ὑμας Λουκας, ὁ ιατρος ὁ αγαπητος, και Δημας. 15 Ασπασασθε¹¹ τους εν Λαοδικεια αδελφους, και Νυμφαιν και την κατ' οικον αυτου εκκλησιαν.

16 Και ὅταν αναγνωσθη παρ' ὑμιν ἡ επιστολη,¹² ποιησατε ἵνα και εν τη Λαοδικεων¹³ εκκλησια αναγνωσθη, και την εκ Λαοδικειας ἵνα και ὑμεις αναγνωτε.

17 Και ειπατε Αρχιππω, “Βλεπε¹⁴ την διακονιαν ἣν παρελαβες εν Κυριῳ, ἵνα αυτην πληροις.”

[Sign-off]

4.18 Ό ασπασμος τη εμη χειρι: Παυλου. Μνημονευτε μου των δεσμων. Ή χαρις μεθ' ὑμων. Αμην.

¹ εν || τω [20%] 201,204

² οφθαλμοδουλιαις || οφθαλμοδουλειαις [43%] 201,986,1855^c

³ εαν 1892^c || αν (19.1%) 1248,1503 || --- 1892

⁴ παρεχεσθε || παρεχετε [18%] 1761

⁵ ο θεος αινοιξῃ ημιν || ~ 3412 328,394,604,928,1249

⁶ αλατι || αλλατι 1876

⁷ υμας || ημας 386

⁸ αποκρινεσθαι || αποκρικρινεσθαι 824 (from one page to the next)

⁹ υμιν || υμων 2466

¹⁰ ὥδε || ὥδε 386,444,1249,1548,1732,1865,1892

¹¹ ασπασασθε 201^c || ασπασασθαι 201

¹² επιστολη || 1 αυτη 2080

¹³ λαοδικεων || λαοδικαιων [15%] 1100

¹⁴ βλεπε || βλεπετε 1248